

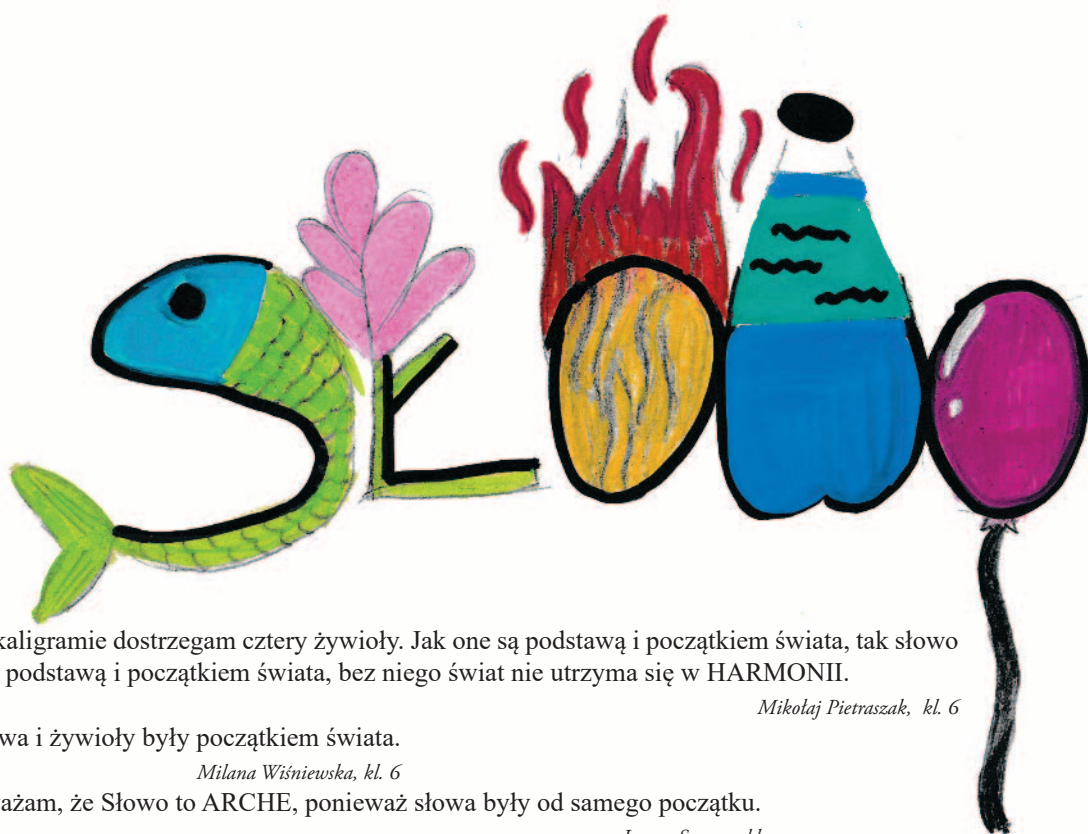
2023
maj
Słowo
Nr 17

STOWARZYSZENIE
EDUKACJI
FILOZOFICZNEJ
phronesis

Gazeta „Filozofik”
nawiązuje do idei wielkiego pedagoga Janusza
Korczaka, który wraz z dziećmi redagował
„Mały Przegląd”.
Korczak uważał, że myślenie dzieci jest tak
samo ważne, jak myślenie dorosłych.
Udowodnił, że dzieci potrafią być odpowie-
dzialne i są w stanie same stworzyć gazetę,
gdzie zebrane będą ich myśli.

„Filozofik”
jest młodszym bratem Europejskiej Filozo-
ficznej Gazety Dzieci „100”, którą przez kilka lat
redagowały dzieci z 10 państw europejskich,
między innymi z kilku polskich szkół.

W kaligrafii dostrzegam cztery żywioły. Jak one są podstawą i początkiem świata, tak słowo
jest podstawą i początkiem świata, bez niego świat nie utrzyma się w HARMONII.

Mikołaj Pietraszak, kl. 6

Słowa i żywioły były początkiem świata.

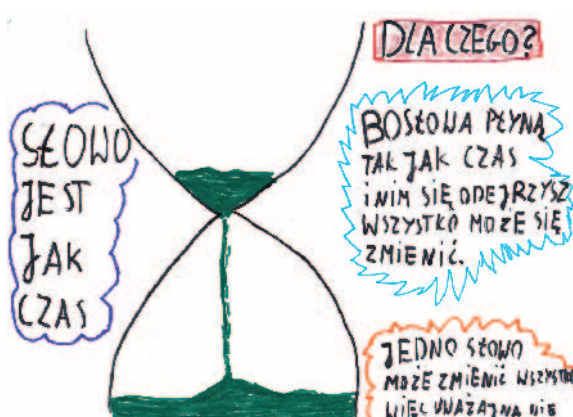
Milana Wiśniewska, kl. 6

Uważam, że Słowo to ARCHE, ponieważ słowa były od samego początku.

Ignacy Szware, kl.

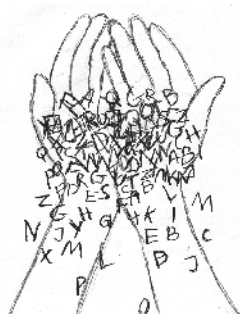

Maciek R., kl. 6

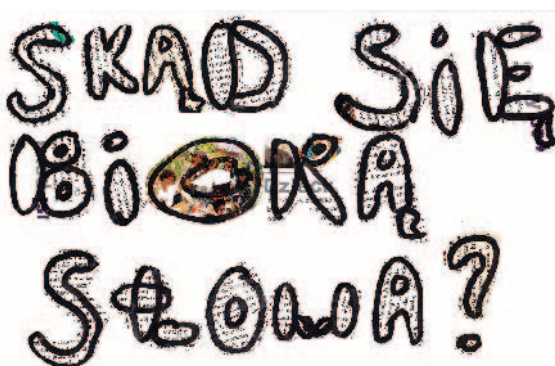

Lena Wroniszewska, kl. 4

CZY CZASAMI TRUDNO DOBRAĆ SŁOWA?

Helena Masing

Zofia Jarco, kl. 5

Na jakiejś innej planecie żyją istoty, które mogą porozumiewać się bez słów, używając magicznych rękawiczek, za pomocą których swoimi myślami można zaprogramować lizaka. Gdy chcą coś komuś przekazać, kupują lizaka, programują go i wręczają wybranej osobie.

Taka komunikacja jest czasochłonna. Trudniej jest odpowiadać (w międzyczasie trzeba kupić nowy lizak). Połączenie komunikacji i słodyczy sprawia, że się nie najadają.

Istnieją też specjalne pudełka pozwalające zapisywać swoje myśli na dłuższy czas dla wielu odbiorców. Pudełka są wielorazowego użytku, działają trochę jak książki.

Mieszkańcy tej planety nie wydają dźwięków, nie mogą więc np. kibicować. Nie męczą się, nie muszą truduć rąk. Nie mają słowników. Mają swój internet, ale nie dają w nim komentarzy. Mogą jedynie dawać lajki. Jeśli chcą użyć telefonu, porozumiewają się za pomocą wibracji albo kodują wiadomości.

Ich relacje są trochę trudniejsze i nieco mniej spontaniczne. Inaczej niż my się kłócą. Trudniej jest kogoś poznać, bo żeby się zapoznać, trzeba mieć konkretny powód. Zarazem są bardziej emocjonalni, bo swoich emocji nie mogą ukrywać. Na ich twarzach wszystko widać, gdyż nie mogą swoich emocji uzewnętrzniać inaczej. Trudniej im przez to kłamać.

Gdybyśmy mogli ich spotkać, pewnie porozumiewalibyśmy się na migi. Byłoby to trudne, ale nie niemożliwe. Przy okazji moglibyśmy stwierdzić, czy mieszkańcy tej planety są w stanie słyszeć słowa.

Arina Shatkova, kl. 6

- Jak ludzie doszli do tego, że potrafią używać słów?
- Czy ludzie, którzy mówią językiem migowym, też tak myślą?
- Dlaczego mowa jest dla nas ważniejsza od gestów?
- Czy słowa są potrzebne do myślenia?
- Czy świat jest złożony z słów?
- Czy da się wymyślić język, który nazywa wszystko?
- Dlaczego ludzie czasem zapominają słów?
- Czemu ludzie są podzieleni na różne języki?
- Dlaczego nastolatki wymyślają nowe słowa?
- Czy każdy ma prawo stworzyć nowe słowo?
- Dlaczego słowa mają tyle znaczeń?

Oktawia Dąbrówka, Lena Leszkiewicz, Lena Wroniszewska, Zosia Kuras, Aleksandra Dąbrowska, Zosia Bagińska, kl. 4

Jakie może być słowo?

Zuzanna Świdarska, kl. 5

- Dlaczego mówimy wulgarne słowa?
 - Bo istnieją, nie ma przecież tylko dobrych słów.
- Po co ludzie używają wulgarnych słów?
 - Po to, by powiedzieć coś niewłaściwego.
 - Nie można wymagać od człowieka tylko dobrych słów, bo człowiek ma swoje prawa.
 - Bo uczymy się ich od innych ludzi, a można je byłoby zastąpić innymi o podobnym znaczeniu.
 - Ponieważ świat nie jest idealny, więc słowa też.
 - Ludzie nie są zawsze dobrzy (idealni), a więc ich słowa też nie.
 - Mówimy je w złości. Chociaż słowa to nie emocje, ale są im równe, bo je przekazują.
 - Same te słowa są nieważne, bo są nieznające.
- Czy jeśli ktoś mówi wulgarne słowa, nie wiedząc że są brzydkie, czyni źle?
- A może słowa to jedność i nie powinno się ich dzielić na wulgarne i nie.
- Jak wymyślono i czemu uznano, że niektóre słowa są wulgarne?
- Czym się różnią brzydkie słowa od „normalnych” słów?
- Co to znaczy, że słowo jest normalne?

Zosia Kuras, Oktawia Dąbrówka kl. 5; Kasia Blankard, kl. 6, Ola Li, Lena Wroniszewska, Kajetan Zhang-Kowalewski, kl. 4

- Czy każde słowo w sposób zrozumiały można zastąpić gestem?

Lena Łajtar kl. 6

- Dlaczego tak mało osób słyszących zna lub uczy się języka migowego?

Na to pytanie chyba nikt nie zna odpowiedzi. Chociaż język ten nie jest dla nas jedynym obcym językiem to ludzie chętniej się uczą np. francuskiego niż migowego. Warto znać ten język z tego samego powodu, z którego chcemy się uczyć innych języków. Znajomość PJM pozwala nam nawiązać nowe znajomości, poznać interesującą kulturę, a także zwiększyć swoją szansę w poszukiwaniu pracy.

Sara Mohamed, kl. 7

- Czy słowo pisane mają taką samą wartość jak słowo mówione?

Stefan Biernacki, kl. 6

- Czy każde słowo z osobna jest ważne samo w sobie?

Milana Wiśniewska, kl. 6

- Czy bez słów byłby postęp?

Witek Bechta, kl. 6

- Czy świat przetrwałby bez słów?

Krzysiek Talasiewicz, kl. 6

- Dlaczego książki piszemy słowami?

Denis Andrejczuk, kl. 2

- Co łączy słowo?

Cyryl Łoza, kl. 5

- Jakie słowo jest najmilszym komplementem?

Maja Przychodzień, kl. 5

- Po co ludzie uczą się nowych słów?

Malina Siedlecka

- Jak słowo pomaga w nauce?

Lena Wroniszewska, kl. 4

- Czy nauka bez słów byłaby możliwa?

Lena Wroniszewska, kl. 4

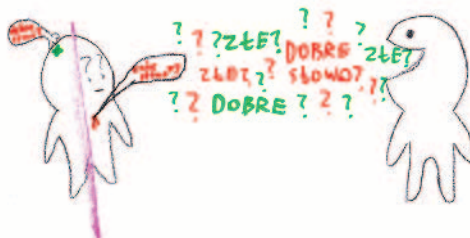
- Czemu słowa mają akurat takie znaczenia?

Ola Li, kl. 4

Kasia D., kl. 6

CZY SĄ DOBRE/ZŁE SŁOWA?

A. Siemion, kl. 5

- Dlaczego na świecie nie ma jednego języka?

Kajetan Zhang-Kowalewski, kl. 4

- Czym się różnią brzydkie słowa od normalnych słów?

Lena Wroniszewska, kl. 4

- Czy gdyby ludzie nie znali nazw kolorów widzieliby wszystko na czarno-biało?

Amelia Kowalska, kl. 2

- Czemu ludzie używają słów do kłamania?

Zoe Pawlaczyk, kl. 5

- Co można zrobić ze słowem?

- Czy wymyślone słowa też się liczą?

- Czy ludzie potrafią zrozumieć prawie wszystko?

- Czy ludzie mogą zrozumieć wszystkie słowa?

Tak. Gdyby zebrać wszystkich ludzi z całego świata i jedna osoba powiedziałaby coś w dowolnym języku, na pewno choć jedna inna wiedziałaby o co chodzi.

Jan Wojnar, kl. 4

- Czy słowa z jednego języka mają sens w innym?

- Czy ludzie mogą wymyślać swoje prywatne języki?

- Czy można porozumiewać się w inny sposób niż ludzie robili to dotychczas?

Tak, na przykład ciągle kłamiąc, zmieniając reguły porozumiewania się. Jednak jak już ktoś coś powie w danym języku (np. wymyślonym), to w tym momencie staje się użyte, język/słowo trafia do puli wszystkich języków/słów.

Jan Wojnar, kl. 6

- Po co właściwie się komunikujemy?

Henio Godek, Pola Leszko, Gaja Kuczevska, Emilka Rey, Kuba Sławniak, Patryk Stawicki, Michał Sławniak, Aleksander Zawarski, Janek Wojnar, Filip Manikowski, Eryk Piotrowski, Nina Karwacka, Lena Wroniszewska, kl. 4

Włodek Żukowski, kl. 3

Michel Piquemal

Bajki filozoficzne opowieści mędrca Sofiosa

Dane słowo

Jakie dobro na tym świecie jest najcenniejsze?

Karawana wielkiego kupca Abdurahmana obozowała na pustyni po owocnej podróży, kiedy na wygłodzonych wielbłądach pojawili się nomadzi z prośbą o gościnę. Abdurahman przyjął ich tak, jak należy przyjmować wszystkich nieznanomych, i związał się przyjaźnią z tymi nieposiadającymi ludźmi. Zanim się rozstali, ofiarował im nawet buklaki z wodą, ponieważ wkrótce miał dotrzeć do Bagdadu. Przywódca nomadów przyjął prezent, obiecał jednak, że odwiedzi Abdurahmanowi skórzane buklaki do karawanseraju w Tasili, gdzie kupiec udawał się każdego roku. Byłaby to okazja do ponownego spotkania i pogłębienia świeżo zadzierżgniętej przyjaźni. Kiedy nomadzi zniknęli za horyzontem, Abdurahman wyjaśnił synowi, jak bardzo oni, kupcy, są od nich szczęśliwsi. Czyż nie posiadają w obfitości domów, dywanów, wody i pożywienia?! Jednakże w tym czasie, kie-

dy odbywał się wielki targ w karawanseraju w Tasili, wóz pojechał Abdurahmana po cenne tkaniny do Basry. Ten nie mógł więc uczestniczyć w umówionym spotkaniu. Przywódca nomadów przetrząsnął cały karawanseraj i nie znalazłszy przyjaciela, zaniepokojony zaczął wypytывать o niego innych kupców. Tak dowiedział się, że Abdurahman musiał udać się do Basry w Iraku. Nie czekając dłużej, zebrał swoich ludzi i ruszył przez pustynię.

Po dziesięciu dniach forsownego marszu udało mu się dogonić karawanę kupca i zwrócić mu buklaki. Abdurahman przyjął go tym razem nie jak kogoś obcego, lecz jak prawdziwego przyjaciela, i kiedy ich drogi się rozeszły, powiedział swojemu synowi, że nie jest już pewny, czy rzeczywiście kupcy są bogatsi od tych wynędzniałych władców pustyni. Bo chociaż nomadzi nie posiadają wielu dóbr materialnych, zachowują wciąż wolność, uczucia przyjaźni i szacunek dla danego słowa.

Dyskusja inspirowana bajką z tomu „Bajki filozoficzne” Michela Piquemala

Czy historia mogłaby potoczyć się w inny sposób?

- Moim zdaniem, gdyby zmienić jeden mały fragment w tej historii, to wszystko by mogło się zmienić. Jedno małe słowo mogłoby zmienić całą historię.
- Kupiec mógłby ich nie przyjąć, powiedzieć słowo „nie”, nie pomóc. Wtedy cała historia by się inaczej potoczyła.
- Jedno słowo może zmienić całą historię!
- Z tego, co zostało powiedziane wynika, że słowa to co innego niż czyny.
- Słowa, to kiedy mówisz, czyny – to kiedy robisz. Możesz powiedzieć wszystko, nie wszystko to możesz zrobić.
- P. Anna Szymaszczyk: Chciałabym jedną rzecz uściślić. Czy nomadzi zwrócili się o pomoc do kupca?
- Właśnie nie, on ich przyjął z dobroci, bo mógł ich nie przyjąć.
- Mówi się, że prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie.
- To dobre przysłowie. O przyjaźni decydują bardziej czyny niż słowa.
- Ja myślę, że to nie czas, jaki się ze sobą spędziło, ale właśnie czyny i słowa sprawiają, że ktoś się z kimś zaprzyjaźni.
- Przez pięć minut ktoś może być w opresji, a ktoś inny wyciągnąć go z tej opresji.
- Słowami, albo czynami.
- Moim zdaniem słowem nie da się zaprzyjaźnić...

- Jest coś takiego, że słowami da się zaprzyjaźnić, ale przyjaźń budowana czynami jest wprawdzie trudniejsza, ale i mocniejsza.
- Nie da się przyjaźnić, jeśli kogoś nie poznałeś, nie wiesz, jaki on jest... Potrzebny jest czas, słowa i czyny razem. Trzeba być odważnym w słowach, ale też odważnym w czynach. I potrzeba czasu...
- Słowo nie może zrobić przyjaźni, ale może ją wznowić. Jeśli z kimś się pokłóciłeś, możesz przyjaźń odnowić.
- Na przykład, ktoś może cię polubić za obietnicę, której dotrzymałeś. Obiecujemy słowami, ale jakiś czyn jest potrzebny. Myśli, czas i słowa są jakby współpracą pozwalającą się zaprzyjaźnić.
- Czas nie musi przyjaźni pomagać. Jeśli ktoś z kimś spędził pięć lat i się nie zaprzyjaźnili, czas nic nie zrobił.
- Myślę, że to zależy nie od czasu, a od człowieka. Może być mały czas, ale zależy, jakie będą czyny.
- Chciałbym powiedzieć, że nie trzeba się do przyjaźni zmuszać. W przyjaźni ważne są dwie osoby.
- Czasem czas, słowa i czyny mogą nie doprowadzić do przyjaźni, jeśli druga osoba też by jej chciała, ale się boi.
- P. Anna: Pamiętajmy, że powoli zbliżamy się do odpowiedzi na pytanie, czy historia mogłaby potoczyć się inaczej... I odpowiadając na to pytanie, rozmawiamy w związku z tematem słowa.
- Tak, oczywiście!
- Gdyby nomadowie ominęli obóz, sytuacja potoczyłaby się inaczej. Inny byłby czyn.
- Przynajmniej połowa osób twierdzi, że ta historia mogłaby potoczyć się inaczej.

Kasia D., kl. 6

Hania Kasprzak, kl. 4

- P. Anna: Od czego to zależy? Do czego doszliśmy?
- Zależałoby od czynów – kupiec nie dałby buklaków, od słów – bo mógłby, dając buklaki, od razu go wypędzić.
 - P. Anna: Czyli od czynów i decyzji wypowiedzianej słowami?
 - Tak.
 - Moim zdaniem doszliśmy do tego, że historia mogłaby potoczyć się inaczej i dlatego mogłaby mieć inny przebieg.
 - Doszliśmy też do tego, że najczęściej zdziałać mogą czyn i słowo razem, a nie samo słowo i nie sam czyn.
 - P. Anna: Czy jest historia, która może nie potoczyć się inaczej?
 - Gdyby nomada nie udał się w drogę, gdyby został, albo od razu wrócił, nie byłoby historii.
 - P. Anna: Czyli gdyby nie zmieniły się czyny, nie zmieniłaby się historia?
 - Tak, gdyby nie wędrował, nic by się nie zmieniło.
 - P. Maria Pleskaczyńska: Czyli czy oprócz decyzji w grę wchodzi przypadek?
 - Tak, właśnie przypadek.
 - Każda historia mogłaby potoczyć się inaczej, niezależnie od tego, jak jest zbudowana i o czym opowiada.
 - Słowa można wyjaśnić inaczej i powiedzieć inaczej. A historię inaczej można ująć. Można ją napisać innymi słowami... Wtedy może się zmienić.
 - P. Ania: Od czego to zależy?
 - Od słów!
 - Zależy, co masz zmienić. Nie można zmienić czynów, które były, można je naprawić. Nie da się zmienić tego, co było, ale jakoś naprawić na przyszłość.
 - Bardzo prosty przykład, jak można coś z przeszłości naprawić. Jak się z kimś pokłóciłeś, minie godzina, dwie, czasami można zmienić coś czynami, ale trzeba powiedzieć słowo „przepraszam”, które coś naprawia.
 - Można zrobić wiele czynów, ale to, że się żaluje, wyraża się słowami.

Jan Ł.S.

Janka Jędrych, Ania Markowska, kl. 3

Lila K. kl. 6

CZY MOŻNA POROZUMIEWAĆ SIĘ W INNY SPOSÓB, NIŻ LUDZIE ROBILI TO DOTYCHCZAS?

Odp. TAK. NP. CIĄGŁE KŁAMANIE, LECZ Z DRUGIEJ STRONY JAK KTOŚ COŚ POWIE W DANYM JĘZYKU (NP. W WYMYŚLONYM) TO ZOSTANIE UŻYTY.

Jan Wojnar

Po co jest słowo?

Do porozumiewania się np. w handlu, dyskusji, zabawie. Pozwala zadawać pytania, prosić, pomagać a także śpiewać piosenki i odkrywać dźwięki.

Maja Przychodzień, Zosia Zemla, Maks Kopala, Kacper Mozart, Emil Fabisiak, Franek Cecot, Cyryl Łoza, kl. 5

CZY KAŻDY MOŻE ZOBACZYĆ SŁOWA?

Natalka, kl. 6

Słowo jest wynalazkiem ludzkim, jest czymś czego trzeba się nauczyć od innych, jest wypowiedzią, którą inni rozumieją, czymś, co pomaga w nauce, może być początkiem zmiany, jest czymś mówionym, przebiega w czasie.

Kajetan Zhang-Kowalewski, Tosia Krajewska, Malina Siedlecka, Lena Wroniszewska, kl. 4

Słowo to komunikacja, dzięki której możemy przekazać coś ważnego, coś uroczego i coś prywatnego. Słowo składa się z liter. Słowa są z różnych alfabetów. Słowa widzimy, mówimy i zapisujemy. Bez słów byśmy nie mówili.

Mateusz Płocica, kl. 2

MOŻNA POROZUMIEWAĆ SIĘ USZAMI?

Kiedy ludzie zaczęli mówić nie było to dla nich proste, dziś nie wszyscy umieją ruszać uszami, ale z czasem by się nauczyli.

Kuba Sławniak, kl. 3

CZY SŁOWO JEST BARDZIEJ ZROZUMIAŁE NIŻ OBRAZ?

Gabrysia, kl. 3

CO DA SIĘ OKREŚLIĆ SŁOWEM?

Zosia, kl. 3

Janka Jędrych, Ania Markowska, kl. 3

DLA CZEGO MUZYKA SIĘ UCZY?

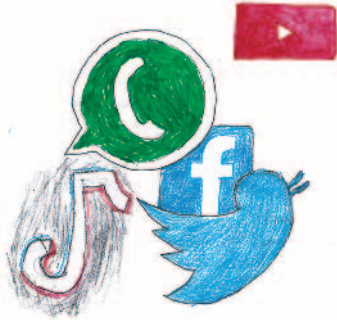
Tosia Łosiak, kl. 6

CZY SŁOWAMI MOŻNA OBRAZIĆ CZŁOWIEKA?

Sara, kl. 3

CZY KTOŚ MA JESZCZE WŁASNE SŁOWO?

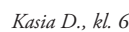
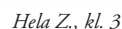

Adam S.

Czy da się pokazać SŁOWA?

Ania i Weronika, kl. 3

Maks Kopata, kl. 5

Mitka, kl. 6

Słowa nigdy
nie wyrażają * w pełni tego,
co myślimy, bo
zaśsze ich
brakuje...

Pola K.

Nina Kozłowska, kl.5

Kiedy wymawiam słowo Przyszłość,
pierwsza sylaba odchodzi już do przeszłości.
Kiedy wymawiam słowo Cisza, niszczy ją.
Kiedy wymawiam słowo nic,
Stwarzam coś, co nie mieści się
w żadnym niebycie.

A drawing of two girls. The girl on the left is holding a hair dryer and has a speech bubble saying "CÓ SZÁLL". The girl on the right is wearing a red dress.

Ania Orlińska, kl. 2

Redakcja Filozofika, kl. 5-7

Antek Jeda, kl. 2

*Zosia Kuras, Oktawia Dąbrowka,
Zosia Bagińska, Ola Dąbrowska, Lena Leszkiewicz, kl. 5*

A simple stick figure drawn in blue ink. The figure has a round head with two dots for eyes and a small smile. Its torso is a vertical line with a small rectangular collar. Its arms are extended outwards, and its legs are long and slightly apart. The figure is holding a large, dark, textured mass in its right hand. The mass is dark brown or black with a rough, scribbled texture, resembling a large rock or a piece of debris.

Janek Odrowąż-Sypniewski, kl. 2

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20-22 visible lines. The paper appears slightly aged or off-white. There is no handwriting or other markings on the page.

Helenka Parkitna, kl. 2

cisza...

A simple line drawing of a bedroom. On the right is a bed with a decorative headboard featuring floral patterns. A pillow with a face is on the bed, and a blanket is pulled up to the chest. To the left of the bed is a small bedside table with a telephone on it. Further left is a nightstand. In the foreground, there is a rug with a floral pattern. The entire scene is enclosed in a simple rectangular frame.

Łucja Basiukiewicz, kl. 2

Ze słów możemy budować różne zdania, ze zdań opowieści, historie, narracje. Za pomocą słów możemy stworzyć bardzo wiele.

Wszystkie słowa są ważne, jednak czasem mówimy nie to, co chcieliśmy powiedzieć lub jakieś słowo nie pasuje do kontekstu. Najważniejsze są te słowa, którymi wyrażamy swoje emocje oraz podziękowania. Ważne są także słowa, które nazywają to, co lubimy. Każde słowo ma wielką wartość.

Czasem słów może być za dużo, bo nie mamy czasu. Choć może wtedy to czasu jest za mało, a nie słów za dużo. W innych wypadkach możemy po prostu źle wypowiadać słowa lub przesadnie komplikować.

Arina Shatkova, kl.6

A hand-drawn mind map centered on the word "NIC" (Nothing) in blue ink. The central node is "NIC". Branches radiate outwards with various Polish words and phrases. Clockwise from top-left: "śmierć" (death), "nic to teoria" (nothing is theory), "Ozero" (lake), "pustka" (emptiness), "pomyślenie o nic" (thinking about nothing), "nic to coś" (nothing is something), "Dziura" (hole), "nie ma" (there is not), "niekończoność" (infinity), "nie to cisza" (not that silence), "nie ma niczego" (there is nothing), "nie istnieje" (does not exist), "nie to" (not that), "Lękać" (to be afraid), "kocha" (loves). Some branches have red arrows pointing to them.

Redakcja Filozofika, kl. 5-7

Cisza, nie ma żadnych dźwięków

Hania Błachowicz, kl. 2

A hand-drawn mind map with the central word "PRZYSZŁOŚĆ" (Future) in blue capital letters. Eight lines radiate from the center to various related terms:

- Nowości** (News) - connected by a blue line.
- niekwestionowane fakty na temat przyszłości** (undisputed facts about the future) - connected by a blue line.
- Prognozy** (Predictions) - connected by a blue line.
- Przewidywania** (Forecasts) - connected by a blue line.
- Życie** (Life) - connected by a blue line.
- Przyszłość** (Future) - connected by a blue line.
- Przyszłość** (Future) - connected by a blue line.
- Przyszłość** (Future) - connected by a blue line.

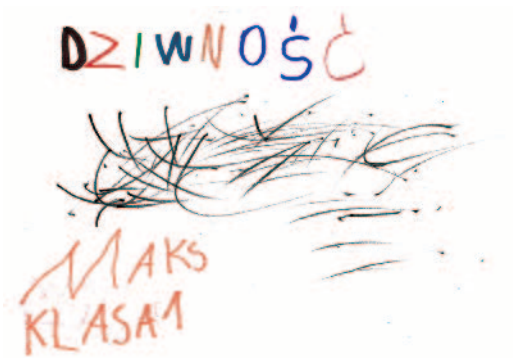
There are also some additional notes and drawings:

- At the top left: "to co będzie" (what will be).
- At the top right: "to co miało i przynosi" (what it had and brings).
- At the bottom left: "to co miało i przynosi" (what it had and brings).
- At the bottom right: "czas" (time) and "przemiana" (transformation).
- A cloud-like shape is drawn at the bottom right.

Redakcja Filozofika, kl. 5-7

Hubert Rodek

Ignacy Mielewczyk, kl. 2

Maks, kl. 1

Leon, kl. 1

Jakub P., kl. 2

Janka, kl. 1

Hania, kl. 1

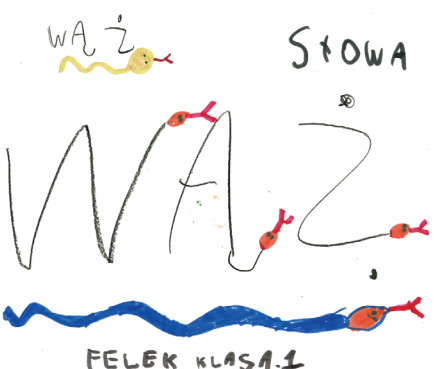

„Słowo” jest wyrazem intrygującym, ciekawym z unikalną możliwością interpretacji.

Marta Mastalerz, kl. 8

Ignacy, kl. 1

Felek, kl. 1

Maciej Kempa, kl. 2

Mati P., kl. 1

Hania, kl. 1

Natalka, kl. 6

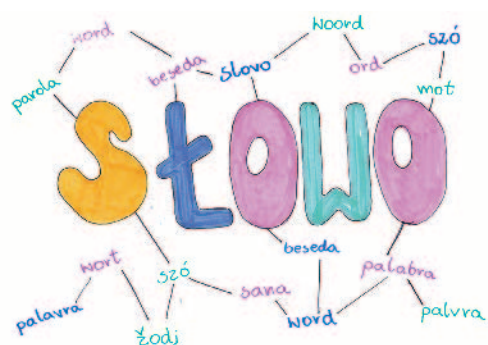

CZY DA SIĘ
OKREŚLIĆ CZŁOWIEKA
SŁOWAMI?

FILIP 3A

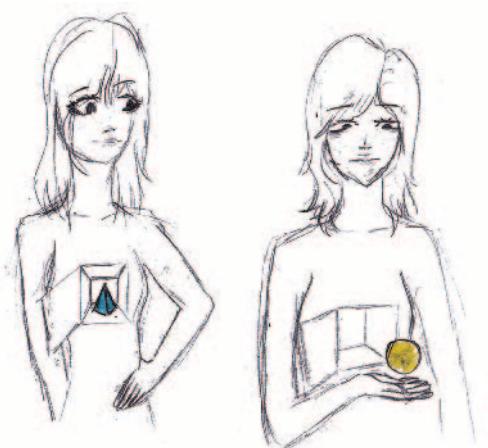
Filip Manikowski, kl. 3

Martyna Adamek, kl. 7

Alina Dyszkant, kl. 6

Bez osobowości nie byłoby dyskryminacji, bo każdy byłby taki sam. Osobowość sprawia, że niektórzy są źli a niektórzy dobrzy.

Maja Wróblewska, kl. 7

Ludzie nie byłiby ludźmi bez interesowności. Nie istnieje rzecz zwana beziinteresownością.

Anna Rusak

DAWNE SZOWA
NUDA

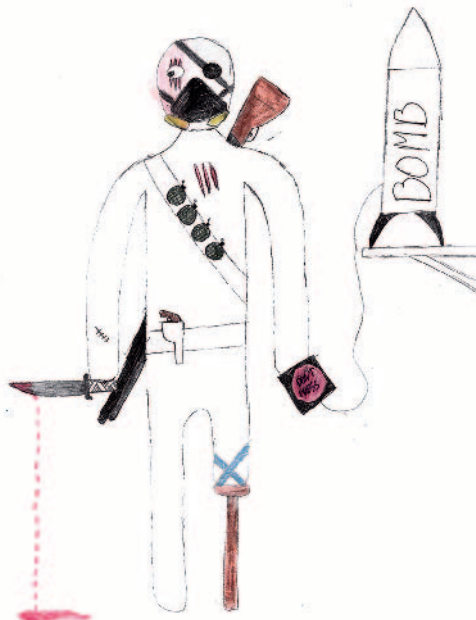
LEON = KŁY

SERCE

Lucja, kl. 2

KATASTROFA

James Galea, kl. 7

złczenie

F6LEKkl.4

Nie, to jest słowo, które sprawia, że człowiek jest człowiekiem. Ludzie nie mogą się na wszystko zgadzać. Ludzie są ludźmi, ponieważ umieją samodzielnie mądrze myśleć i rozsądnie podejmować decyzję. Czy bylibyśmy ludźmi, gdybyśmy o niczym nie rozmyślali, nie podejmowali trudnych decyzji, gdybyśmy się na wszystko zgadzali?

Otylia Kowalska, kl. 7

SŁOWA, KÓRE
MOTYWUJĄ DO DZIAŁANIA ...

Joanna Gabrowska

DOMINACJA

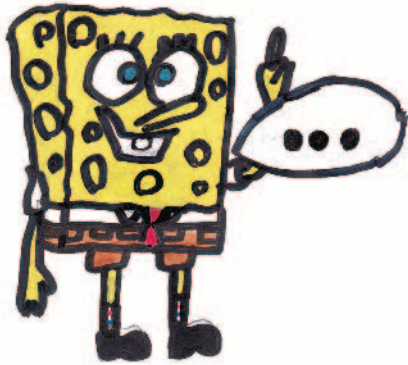
Wybrałem słowo DOMINACJA, bo człowiek zawsze znajdzie sposób, by rządzić. Przykłady tego można znaleźć wszędzie, na podwórzu, na korytarzu a nawet w kosmosie. Gdyby dominacja nie była taka ważna, to świat byłby lepszym miejscem. Wszyscy byliby równi. Nie byłoby np. kradzieży.

Sean Galea, kl. 7

Hania Fabisiak, Ariela Galea, kl. 7

SŁOWO

MA MOG!

Słowo jest jak Pora Bóg bo

może wiele.

Staś Dąbrowski, kl. 1

Staś: Słowo jest jak Bóg, bo może wszystko.

Karol: nie wszystko.

Staś: bo może wiele.

Karol: nie może żyć, chodzić.

Marcel: chociaż w człowieku może chodzić.

Karol: nie może zabić.

Marcel: chociaż może, jak wypowiada wojnę.

Staś Dąbrowski, Karol Giera, Marcel Sajewicz, kl. 1

Mimo szkód, jakie można wyrządzić słowami, mową można uczynić również wiele dobrego. Wymaga to jednak od nas szczególnej odpowiedzialności za każde wypowiedziane słowo i każdą powziętą myśl.

Martyna Jurkiewicz, kl. 8

Słowo jest jak czarna dziura, może nas przetrześć do innego wymiaru.

Adam Dąbrowski kl. 3

Naszim zdaniem bardzo ważne jest to co mówisz, ponieważ gdy ktoś usłyszy jakieś słowo, to jego uczucia mogą się zmienić np. ktoś jest smutny a ty powiesz mu coś pociesającego, to może się ucieszyć. To ważne, aby ktoś był zaopiekowany (nieodrzucony), wtedy jest lepsza współpraca, więcej pomysłów. Od tego co mówimy może zależeć rozwój wypadków. Trzeba mówić mądre słowa, ale czasem można się powygłupiać, pobawić i pożartować. Nie można brać wszystkich słów do siebie, bo możesz być przez to wykończony psychicznie, ale to nie znaczy, że prawdziwe słowa masz odrzucać.

Lena Wroniszewska, Malina Siedlecka, Tosia Krajewska kl. 4

SŁOWO

Zygmunt Mocarski, kl. 5

Zofia Zemla, Gabriel Kryński, Emil Fabisiak, Zoe Pawlaczyk, Franek Cecot, Cyryl Łoza, kl. 5

Słowo może określać wiele. Może być dobre i złe. Może być kłamstwem, prawdą i pomocą... jest po to, aby rozmawiać i znać nazwy rzeczy. Słowo naprawdę może wiele.

Nina Giera, Stanisław Grabski, Jan

Czy słowo ma znaczenie?

Karina K., kl. 6

„Słowa Są Wodne”

Słowa cieszą
Słowa bolą
Czasem też zadowolę
lecz trzeba pamiętać,
że mogą też zranić
Bo gdy jest ich za dużo
Trudno je z siebie wyrzucić

Oliwia Wierzbna, kl. 5

JAK MOCNE SĄ SŁOWA?

Hania Chastek, kl. 8

użytkować

Amelia Kawańska
Tomek Brachniak
wz. Lila Dobos

WAGA SŁOWA

Kasia D., kl. 6

Pablo es Kawa, kl. 5

Słowa wyzwalają z nas emocje

@#%\$#

Kubus

Słowo jest jak wiatr, szumi i zwiedza kraje. Jest rozwiane jak ty i ja, to znaczy, że ma swój cel, ale nagle nie wiesz, możesz nie wiedzieć do czego dąży. Słowo może być bardzo głośne. Może nas naładować albo rozładować. Jest jak fala spokojna lub wzburzona. Kojarzy się też z sową, bo zazwyczaj jest mądre.

Franek Zaremba, kl. 3

Słowo jest jak róża

bo daje się to z miłości. bo wyraża smutek.

Asia Matyszewska, kl. 3

- Słowo może być chwiejne, a szczególnie te duże obietnice. Dla niektórych słowo znaczy mało, ale dla innych – bardzo dużo.
- Słowo jest jak woda, bo cały czas płynie.
- Słowo jest dziwne, bo czasami trudnonam je zrozumieć.
- Słowo jest ostre, ponieważ czasem potrafi bardzo zranić.
- Słowo jest jak lampa, bo oświetla ludziom drogę.
- Słowo jest uparte, bo czasem nie chce odejść.

Nina Giera, Zosia Chylińska, Ela Gocał, Aniela Sobocińska, kl. 3

Słowo jest jak latarka

bo może być ciemne i jasne naraz...

Słowo jest jak latarka, bo może być ciemne i jasne. Jeśli ktoś zrozumie słowo, to wtedy jest jasne.

Karol Giera, Ignacy Kowalczyk, kl. 1

Słowo jest jak

usta, że, bo może być gładka lub szorstka

Jeśli słowo ma szorstką treść, a wypowiada się je gładko, to jest jeszcze gorzej, bo to jest nie-normalne.

Marcelinka Pędziwiatr
Karol Giera, kl. 1

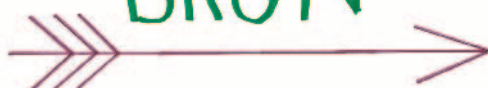
- Słowo jest jak zakręty, bo może być niebezpieczne.
- Słowo jest jak łąka, bo może być spokojne.
- Słowo jest jak człowiek, bo człowiek to jedyne źródło słowa.
- Słowo jest jak światło drogowe, bo może dobrze radzić.
- Słowo jest jak koło ratunkowe, bo może uratować człowieka.

Ignacy Kalduński, kl. 3

- Słowo jest jak prezent!

Basia Pieszczyrkow, kl. 1

SŁOWA TO
BRONŃ

Julia G.

Zuzia G., kl. 4

S – jak wąż. Węże są czasami dobre, czasami złe. Na przykład wąż w Biblii był diabłem, ale niektóre węże są słodkie. Czyli niektóre słowa są złe, a niektóre dobre.

Ł – wygląda na złe, ale może być w środku serca, może być dobre. Czyli słowo można powiedzieć (na przykład wywalam cię), ale może to być dla ciebie dobre.

Franek Zwierchoń, kl. 3

Słowa i atomy

Dzięki słowom możemy uczyć się pisać i porozumiewać się. Słowa składają się z liter. Jest bardzo dużo różnych alfabetów, a te alfabety zostały wymyślone przez człowieka. Słowo to nauka – bez słów nie moglibyśmy opisać atomu!

Atom jest najmniejszą niepodzielną składową materii. Nie można dostrzec go gołym okiem, bo jego średnica wynosi jedną dziesięciomilionową milimetra.

Atom składa się z jądra atomowego, a jądro atomowe z elektronów, protonów i neutronów. Wokół jądra atomowego krążą po orbicie elektrony. Jest 90 rodzajów jądra atomowego i 90 orbit, po których krążą elektrony.

Atomy tworzą cały świat i badacze odkrywają kolejne układy atomów. Atomy tworzą pierwiastki, różne związki chemiczne i bez atomów nie byłoby świata. Bez słów nie byłoby natomiast zdań, a bez liter słów. Atom waży od $1,66 \times 10^{-24}$ do $4,88 \times 10^{-22}$ grama. Słowo waży bardzo dużo, bo możemy się nim porozumiewać.

Alek Płocica, kl. 2

Róża Odrobina, Marcel Sajewicz, kl. 1

3.4.
Wojtek Grudziak

Słowo jest jak miłość

bo jesteśmy szczęśliwi bo jesteśmy smutni

Zosia Sobolewska, kl. 3

Zoe Pawlaczyk, kl. 5,
Gabriel Kryński, Maja Przychodzień, Cyryl Łoza, kl. 5

Nawet jeśli słowo jest kłamstwem, to i tak coś z tego wyjdzie.

Emil Fabisiak i Franek Cecot, kl. 5

Słowa tworzą ale i niszczą, niektóre ratują, zaś drugie zabijają, wiele leczy ale też wiele rani, ale czy jest bez znaczenia, czyli takie, które nic nie opisuje, nie buduje i nie niszczy, nie ratuje i nie zabija, nie leczy i nie rani?

Czy istnieje takie słowo, którego równie dobrze mogłoby nie być, takie puste i bez sensu, bez żadnego znaczenia?

Xawery Eichler, kl. 7

Pola Leszko

Czy słowo to przenośnia?

Lila K., kl. 6

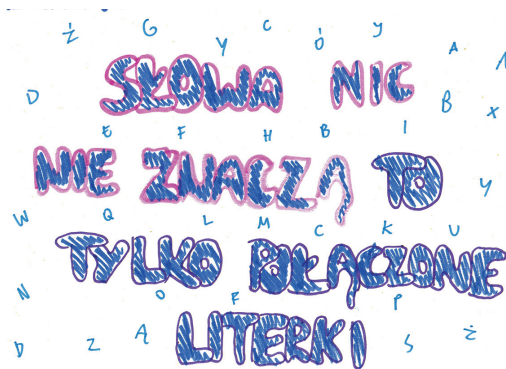
Ola Li, kl. 5

W języku chińskim jedno słowo ma wiele znaczeń, ale jak dodasz drugie, to ma konkretne znaczenie, np. bèi i bèi. Jedno może znaczyć dziecko, a drugie - muszla, ale musisz dodać drugi znak, bo czasami jedno słowo nie ma znaczenia.

Kajtek Zhang-Kowalewski

Po chińsku wyraz „słowo” jest podzielony na dwie części. Pierwsza część to jeden znak i znaczy „mówić”, a druga, to znak oznaczający język w ustach, a razem to znaczy „słowo”.

Ola Li, kl. 4

Ola Rekosz, kl. 8

Ola C., kl. 2

CZASAMI PO PROSTU BRAKUJE LITER

Maja Skierczyńska

Zuzanna Jezierska, Alicja Koput, kl. 2

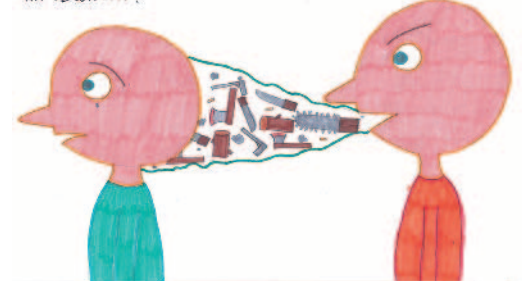

Pralka, kl. 8

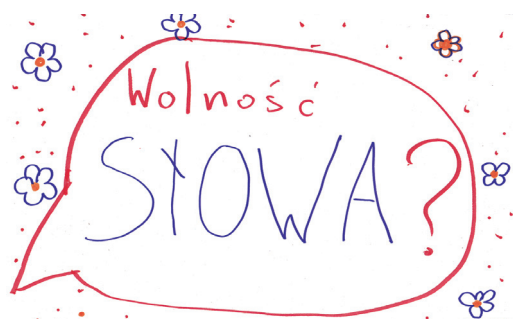

Natalka, kl. 6

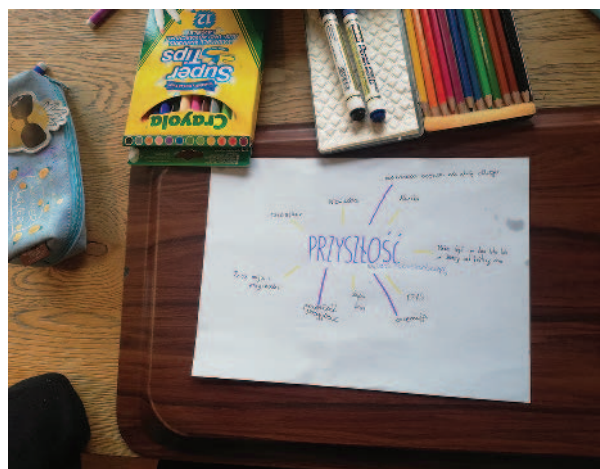
LUDZIE MÓWIĄ, ŻE SŁOWA NIE RANIĄ, ALE CZY NA PĘWNO...?

Natalka, kl. 6

Lila K., kl. 6

Wydawcą Filozofika jest
Stowarzyszenie Edukacji
Filozoficznej „Phronesis”
ul. Cypryjska 44
02-761 Warszawa
www.phronesis.org.pl
ISSN 1732-5919

Szkoły współpracujące

Szkoła Podstawowa
z Oddziałami Integracyjnymi
nr 82 im. Jana Pawła II
ul Górczewska 201
01-459 Warszawa

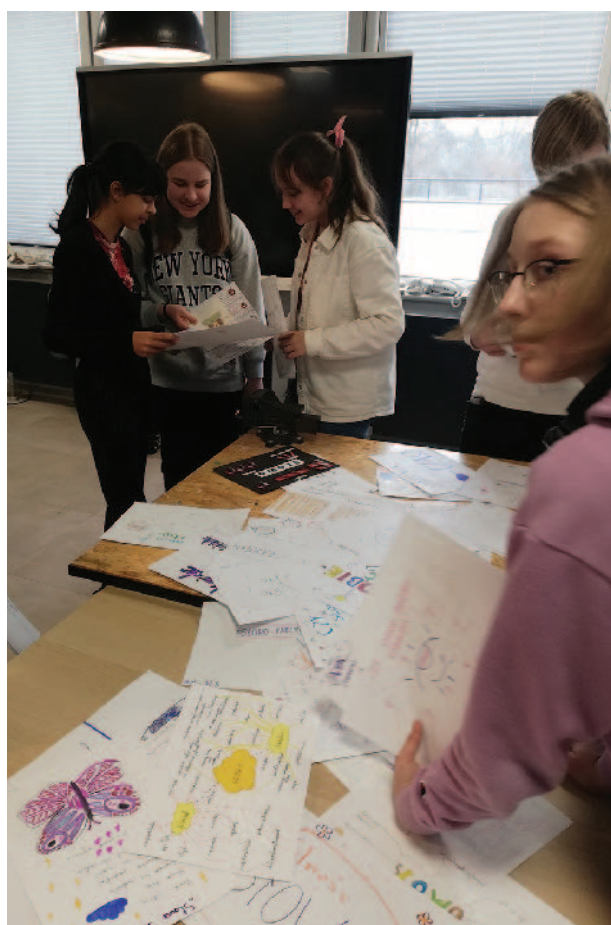
Szkoła Podstawowa
im. Alberta Einsteina
Warszawa Wilanów

Spółeczna Szkoła Podsta-
wowa
nr 16 STO,
Al. Solidarności 113 C,
01-140 Warszawa

Szkoła Podstawowa nr 2
im. św. Teresy
ul. Modrzewiowa 41,
05-807 Podkowa Leśna

Niepubliczna Szkoła
Podstawowa Pitagoras
Nadarzyn ul. Wiśniowa 26

Koordinacja projektu:
Dominika Depta-Marek
Magdalena Maciejewska
Maria Pleskaczyńska
Anna Szymaszczyk

Międzyszkolna Redakcja Dziecięca

Maciek Kempa,	Paweł Skurowski,
Tymon Topolski,	Hania Żelska
Olek Jabłoński,	Łucja Basiukiewicz
Weronika Pędraszewska,	Zosia Sobolewska
Mateusz Omelczuk,	Ela Gocał
Kazik Kołakowski,	Zosia Kuras
Ofelia Eichler,	Oktawia Dąbrowka
Marcel Kozłowski,	Jan Sobolewski
Kasia Dębska,	Łukasz Banasiewicz
Milka Leśniak,	Milana Wiśniewska

Mikołaj Pietraszak
Martyna Adamek,
Milena Maciejewska,
Sara Mohamed
Henio Godek,
Poła Leszko,
Gaja Kuczevska,
Kuba Sławniak,
Patryk Stawicki,
Janek Wojnar,
Filip Manikowski,
Eryk Piotrowski,
Nina Karwacka,
Zygmunt Mocarski,
Julia Dryja,
Arina Shatkova,
Ryszard Chojnacki
Maks Kopala
Marcel Pliszka
Lena Wroniszewska
Maja Wróblewska

Podziękowania

Międzyszkolna Redakcja Dziecięca oraz nauczyciele koordynatorzy projektu „Filozofik” działający pod patronatem Stowarzyszenia Edukacji Filozoficznej „Phronesis” dziękują Dyrekcji Szkoły Podstawowej im. Alberta Einsteina w Wilanowie za gościnne przyjęcie.

Nauczyciele uczestniczący w projekcie „Filozofik” dziękują Dyrekcji Społecznej Szkoły Podstawowej STO nr16 przy Alei Solidarności 113c w Warszawie za udostępnienie miejsca do pracy i gościnę.